

Nõmmiku käsikiri leitud!

MARI KARLSON

Mu mälu võib küll petta, kuid minu teada ilmusid esimesed jupikesed Sulev Nõmmiku teatrielu ülestähendustest ajalehe joo-nealusena 1980ndatel, kohe siis, kui Nõmmik need kirjutaski. Loetu oli hirmus naljakas ja suure mõnuga sai järgmist osa oodatud. Veel suurema mõnuga sai usutud, et kohe-kohe tuleb raamat, kus kogu Nõmmiku kirjapandud tsunftielu sees.

Raamatut ei tulnud ega tulnud. 1991. aastal ilmus Meelejahutaja raamatukogus väike vihikukene „Meistrid: kilde epopöast „Minu elu tsunftis““ (välja andnud Helipilt). Siis räägiti, et rohkem lugusid pole olemaski, Nõmmik polevat rohkem kirjutanudki.

Oli ka neid, kes uskusid ja lootsid, et seda lugemist on rohkem, kui toona ilmunud 32 lehekülje jagu. Räägiti, et käsikiri olevat kadunud, tuleroaks saanud, et selle käskinud Glavlit(?) KGB(?) NLKP(?) hävitada. Igasuguseid jutte liikus.

Uute tuulte tõmbuses

Sellises „hollivuudlikus“ tempos oleks ju uhke jätkata. Tõde on aga vähem põnev, see-eest palju piinlikum.

Mis tuel ja KGB-l tegemata jäi, sellega suutsid 1990ndate alguses peaaegu hakkama saada uued tuuled, mis mõnikord ja mõnel pool ka tuulispsa mõõtmel võtsid.

Ehk oleksid jutud Nõmmiku käsikirja hävimisest isegi tõeks osutunud, kui

Filmi „Siin me oleme“ võtetel.

FOTO ERAKOGUST

„Ära visata kästu hulgast leidsin ka selle Sulev Nõmmiku käsikirja. Lugesin ta läbi mitu korda, tegin endale koopia ja leidsin: kurat võtaks, sellest peab raamat saama!“ otsustas Raimo Aas.

Käsikirjad tõepoolest ei põle, nagu märkis Woland „Meistris ja Margaritas“ – mis ilmuma on määratud, see ka ilmub. Varem – või siis võidi hiljem

ridu kunagi lugema juhtub ja arvab täpselt olusid tundvat, võib ju hüüda: „Mitte see mees ei olnud sel hetkel seal! Mitte tema ei komistanud, vaid hoopiski too teine! Aga too teine läks juba viis aastat varem pensionile! Selles raamatust on kõik vale!“

Ja ma vastan talle täis stoilist rahu: „Mis sest, et vale – aga vaata kui ilus!“

pole nii, et me oskame hoida Nõmmiku mälestust paremini kui Nõmmikut enast?”

„Olen teatriinimene. Armastan tööd, mida teen.

Armastuseta ei maksagi midagi teha! Balletis aeti mind sirgeks, õpetati tööd tegema; operett andis mulle lõbusa meele. säilitades elurõõmu: estrada õpetas

mist osa oodatud. Veel suurema mõnuga sai usutud, et kohe-kohe tuleb raamat, kus kogu Nõmmiku kirjapandud tsunfielu sees.

Raamatut ei tulnud ega tulnud. 1991. aastal ilmus Meelejahutaja raamatukogus väike vihikukene „Meistrid: kilde epopöast „Minu elu tsunfts“” (välja andnud Helipilt). Siis räägiti, et rohkem lugusid pole olemaski, Nõmmik polevat rohkem kirjutanudki.

Oli ka neid, kes uskusid ja lootsid, et seda lugemist on rohkem, kui toona ilmunud 32 lehekülje jagu. Räägiti, et käsikiri olevat kadunud, tuleroaks saanud, et selle käskinud Glavlit(?) KGB(?) NLKP(?) hävitada. Igasuguseid jutte liikus.

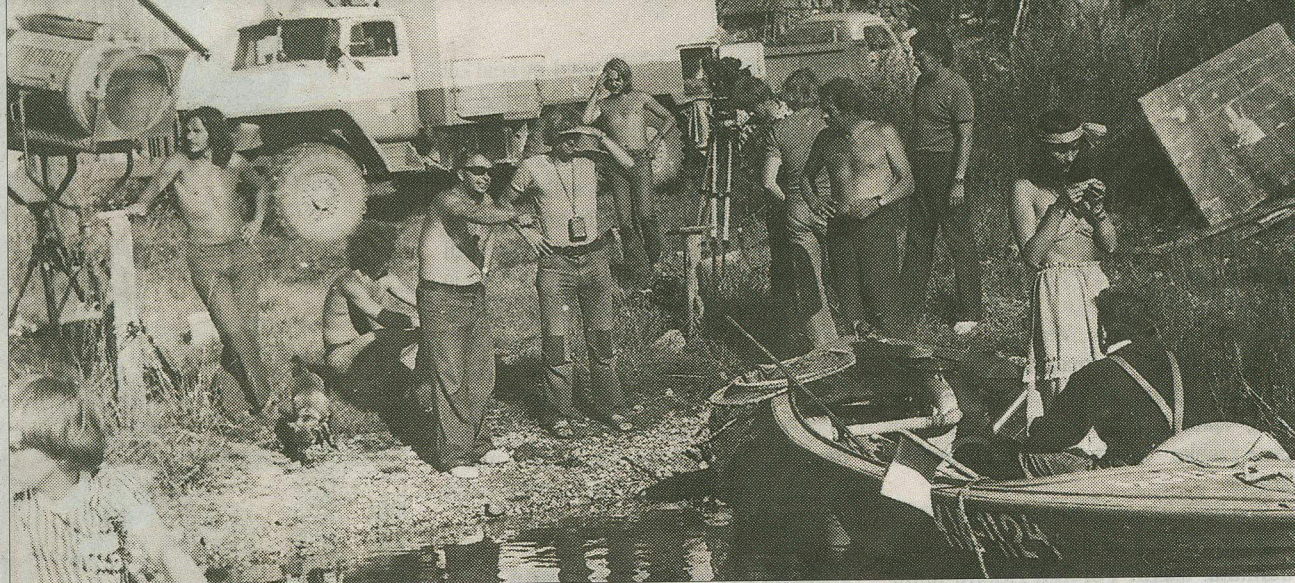
Uute tuulte tõmbuses

Sellises „hollivuudlikus” tempos oleks ju uhke jätkata. Tõde on aga vähem põnev, see-eest palju piinlikum.

Mis tulel ja KGB-l tegemata jäi, sellega suutsid 1990ndate alguses peaaegu hakkama saada uued tuuled, mis mõnikord ja mõnel pool ka tuulispassa mõõtmad võtsid.

Ehk oleksid jutud Nõmmiku käsikirja hävimisest isegi tõeks osutunud, kui käsk Rameto toimetuse likvideerimise tõttu ruumid „vanast rämpsust” puhastada poleks antud Ralf Parve juuniorile ja Raimo Aasale. Küllap kaitses vanu käsikirju ka raamatute ja kirjanike kaitsepühak Johannes, sest asjaolude õnnelik kokkusattumisel ehitas Raimo Aas just parajasti maja ning nii sai ta rämpsuks nimetatud Rameto arhiivi enda uue maja uude garaaži tassis. Seal ta siis tapapisi võtab, süstematiseerib, paigutab kaustadesse, viib tuppa riulile seda „sodid”.

„Auto seisab mul siiani õues, sest garaažis ei ole ruumi, kuigi olen pidevalt tassinud sülega seda prahti endale tuppa, läbi lugenud, sorteerinud. Olen mina muudkui ka imestanud – küll ikka vanasti tehti palju eeltööd, enne kui eetrisse mindi, mitte nagu nüüd, mil oma jutupidamatuse eetrisse paiskamine on ajakirjanduslik kõrgeim pilotaaž!” kirjutab Aas nüüd lõpuks täies mahus ilmuva Sulev Nõmmiku raamatu saatelõnas.

Filmi „Siin me oleme” võtetel.

FOTO ERAKOGUST

„Ära visata kästu hulgast leidsin ka selle Sulev Nõmmiku käsikirja. Lugesin ta läbi mitu korda, tegin endale koochia ja leidsin: kurat võtaks, sellest peab raamat saama!” otsustas Raimo Aas.

Käsikirjad tõepoolest ei põle, nagu märkis Woland „Meistris ja Margaritas” – mis ilmuma on määratud, see ka ilmub. Varem ... või siis veidi hiljem.

Elulugu ja mälestused dialoogis

Möödunud aastal ilmunud Gerda Kordeemetsa ja Anne Tuulingu kirjutatud elulooraamat „Sulev Nõmmik: „Kui näeme, siis teretame!”” ja nüüd ilmuvad Sulev Nõmmiku enda üleskirjutused on teineteisele heaks täienduseks. Risti ja rästi käivad mälestused ka Sulev Nõmmiku ja tema sõbrast Vello Viismaast kirjutatud raamatus „Vello Viismaa. Lauldes vihmas”. Juhtub isegi nii, et mõnda episoodi mäletab Nõmmik teisiti kui teised. Autorid ja toimetajad pidasid omavahel nõu ja leidsid: jäägu nii nagu on. Kelle mälestused sa siis õigemateks ülendad, kelle omad valeks tunnistad?!

Sulev Nõmmik lahendab selle dilemma oma kirjutatud raamatus aga väga elegantselt:

„Mõni tähenärijast teatrimees, kes neid

ridu kunagi lugema juhtub ja arvab täpselt olusid tundvat, võib ju hüüda: „Mitte see mees ei olnud sel hetkel seal! Mitte tema ei komistanud, vaid hoopiski too teine! Aga too teine läks juba viis aastat varem pensionile! Selles raamatus on kõik vale!”

Ja ma vastan talle täis stoilist rahu:

„Mis sest, et vale – aga vaata kui ilus!”
Toimetajate südamesse saabus rahu.

Kõigest, mis olnud

„Kõike on olnud,” kirjutab Sulev Nõmmik. Sõideti veoauto kastis, magati vagonelamutes ja klubides võimlemismattide peal ja anti ühe kuu jooksul kahe kuu kontserdid. „Muidugi on elatud ka võõrastemajade luksusunumbrites ning söödud supilusikaga kausist punast kalamarja. Kõike on olnud.”

Selles raamatus on tõesti kõike: on kurbust ja rõõmu, kaastunnet ja ka pilget. On terav pilk ja täpne sõna. Mida otsida ei maksa, on kättemaks ja suurte kuulsuste väikeste räpaste saladuste paljastamine. Pole Nõmmiku stiili ega südant mööda.

Ja kuigi selles raamatus on hoolimata kõigest meeoleuvärvidest ikkagi kõige rohkem naeru, ei lähe mul seda lugedes meelest Kanal 2 reporteri sõnad Sulev Nõmmiku elulooraamatu esitlusel: „Kas

pole nii, et me oskame hoida Nõmmiku mälestust paremini kui Nõmmikut ennast?”

„Olen teatriinimene. Armastan tööd, mida teen.

Armastuseta ei maksagi midagi teha! Balletis aeti mind sirgeks, õpetati tööd tegema; operett andis mulle lõbusa meele, säilitades elurõõmu; estraad õpetas rahvaga rääkima, viis suhtlemisuskuse juurde; kino näitas, kuidas sekundite väärtust suureks pidada.

Kõik nad on midagi endast mulle ära andnud.

Olen näitejuht.

Mu elukutse on tunda inimesi.

Loomulikult ei tunne ma neid lõpuni.

Ja ikkagi tahan paljudele nendele, just nendele, kellega koos on ühte jalga astunud, öelda tükk lihtsat tänu pisarate ja naeru eest!

Ons inimeses miskit suuremat kui pisarad või naer?”

Minu elu tsunfts

Sulev Nõmmik

208 lk

kõva köide